

Sygn. akt III AUa 87/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek (spr.)
Sędziowie:	SSA Michał Bober SSA Zbigniew Merchel
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2019 r. w Gdańsku

sprawy L. L., M. L.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość emerytury rolniczej

na skutek apelacji L. L., M. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 października 2017 r., sygn. akt VII U 3308/17

oddala apelację.

SSA Michał Bober SSA Daria Stanek SSA Zbigniew Merchel

Sygn. akt III AUa 87/18

UZASADNIENIE

Decyzjami z 15 kwietnia 2017 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w G. ustalił nową wysokość emerytur rolniczych przysługujących ubezpieczonym - M. L. oraz L. L. ze wskazaniem, iż część uzupełniająca obu świadczeń ulega zawieszeniu w pełnej wysokości.

Każdy z ubezpieczonych złożył we własnym imieniu odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jego dotyczącej.

Pozwany w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie.

Zarządzeniem z dnia 19 czerwca 2017r. sprawy z odwołania ubezpieczonego L. L. i M. L. zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z dnia 18 października 2017r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił oba odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Od 1 czerwca 1995 roku ubezpieczona M. L., urodzona (...), uzyskała prawo do renty inwalidzkiej rolniczej, przy czym od 1 lipca 1999 roku na stałe. Część uzupełniająca świadczenia podlegała zawieszeniu w 50% z powodu niezaprzerstania prowadzenia działalności rolniczej, od 1 sierpnia 2002 roku w 100 %. Mocą decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 03 stycznia 2014r. ubezpieczona jest uprawniona do emerytury rolniczej w wysokości dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy wraz przysługującymi dodatkami.

L. L., urodzony (...), od 1 lipca 1998 roku pobierał rentę inwalidzką rolniczą, od 1 lipca 1999 roku przyznaną na stałe, przy czym część uzupełniająca podlegała zawieszeniu w 50% z powodu niezaprzerstania prowadzenia działalności rolniczej. Od 15 grudnia 2011 roku ubezpieczony jest uprawniony do emerytury rolniczej, przyznanej decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 20 grudnia 2011r. w wysokości dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy wraz przysługującymi dodatkami.

W związku z podwyższeniem kwoty emerytury podstawowej pozwany organ emerytalny decyzją z dnia 15 kwietnia 2017 roku na mocy art. 5,6,7 i 8 ustawy z dnia 2 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw ustalił ubezpieczonej M. L. od dnia 1 marca 2017 roku nową wysokość przyznanej jej emerytury rolniczej. Wskaźnik części składkowej świadczenia rentowego wynosił 0,22. Wskaźnik części uzupełniającej wynosi zaś 0,93. Od dnia 01 marca 2017r. część składkowa emerytury wynosi 196,07 zł i wzrosła o kwotę 1,91 zł, a część uzupełniająca stanowi kwotę 828,87 zł i wzrosła o kwotę 8,09zł w stosunku do wartości świadczenia w części składkowej i uzupełniającej według stanu do dnia 28 lutego 2017r. Wysokość świadczenia po waloryzacji wyniosła kwotę 1024,94 zł, stanowiącej sumę części składkowej i części uzupełniającej (196,07 zł +828,87 zł).

Z uwagi na zawieszenie 100% części uzupełniającej ubezpieczonej wypłacana jest jedynie emerytura w części składkowej, która jest wypłacana raz na kwartał.

W związku z podwyższeniem kwoty emerytury podstawowej pozwany organ emerytalny decyzją z dnia 15 kwietnia 2017 roku ustalił ubezpieczonemu L. L. od dnia 1 marca 2017 roku nową wysokość przyznanej mu emerytury rolnej. Wskaźnik części składkowej wynosi 0,23. Wskaźnik części uzupełniającej wynosi zaś 0,93. Od dnia 01 marca 2017r. część składkowa emerytury wynosi 204,97 zł i wzrosła o kwotę 1,98 zł, a część uzupełniająca stanowi kwotę 828,80 zł i wzrosła o kwotę 8,02 zł - obie wartości w stosunku do wartości świadczenia w części składkowej i uzupełniającej według stanu do dnia 28 lutego 2017r. Wysokość świadczenia po waloryzacji wyniosła kwotę 1033,77 zł, stanowiącej sumę części składkowej i części uzupełniającej (204,97 zł +828,80 zł).

Z uwagi na zawieszenie 100% części uzupełniającej ubezpieczonemu wypłacana jest jedynie emerytura w części składkowej, która jest wypłacana raz na kwartał.

Ubezpieczeni M. L. oraz L. L. są współwłaścicielami, na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej, gospodarstwa rolnego o powierzchni 9,63 ha, co stanowi 1,55 ha przeliczeniowego, V i VI klasy gruntów. Uprawiają żyto, owies, ziemniaki na swoje potrzeby. Hodują drobny inwentarz. Nie sprzedają płodów rolnych. Mają traktor, pług, brony. Ubezpieczeni nie wydzierżawili gospodarstwa rolnego. Nie przekazali gospodarstwa dzieciom. Wraz z ubezpieczonymi w gospodarstwie zamieszkują dorosła córka oraz pełnoletni upośledzony umysłowo syn. Córka nie pracuje zawodowo poza gospodarstwem, zajmuje się pracą w gospodarstwie rodziców. W gospodarstwie pomagają najstarszy syn ubezpieczonych, który zajmuje się - pod kierownictwem ojca - pracami polowymi.

Ubezpieczeni opłacają podatek rolny. Od 24 maja 2004 roku L. L. figuruje w krajowym systemie ewidencji producentów pod numerem (...). Od 2004 roku jest beneficjentem płatności bezpośrednich z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i rokrocznie składa wnioski o przyznanie dopłat bezpośrednich do gruntów. We wnioskach ubezpieczony deklaruje prowadzenie działalności rolnej, a otrzymane środki przeznaczone są na nawozy i olej do traktora.

W prowadzonych przez Sąd Okręgowy w Gdańsku poprzednich sprawach pod sygn. akt VIII U733/13, VIII U 250/14, VIII U 882/14 I VIII U 1386/14 prawomocnie oddalono odwołania ubezpieczonych od decyzji ustalających tak waloryzację świadczeń, jak i odmawiających wypłaty części uzupełniającej świadczeń emerytalnych z powodu prowadzenia działalności rolniczej.

Stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach KRUS, aktach spraw o sygn. VIII U 733/13 i VIII U 1386/14 , VIII U 250/14 i VIII U 882/14 Sądu Okręgowego w Gdańsku. Dokumenty zawarte w aktach ubezpieczeniowych nie były kwestionowane przez strony, natomiast wyroki wraz uzasadnieniami mają status dokumentu urzędowego, czyli korzystają z domniemania autentyczności i zgodności z prawdą zgodnie z przepisem art. 244 k.p.c.

Ustalając stan faktyczny, Sąd I instancji oparł się na wynikach postępowania dowodowego, także wyjaśnień stron postępowania, w szczególności ubezpieczonych L. L. i M. L. oceniając ich zeznania jako wiarygodne jedynie w zakresie w jakim pozostały zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Za niewiarygodne Sąd uznał wyjaśnienia odwołujących się, iż nie prowadzą działalności rolniczej.

Sąd I instancji zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonych M. L. oraz L. L. jako niezasadne nie zasługiwały na uwzględnienie. Zaskarżone decyzje zostały wydane z urzędu w wykonaniu ustawowego obowiązku corocznej waloryzacji świadczeń emerytalnych przysługujących ubezpieczonym.

W ocenie Sądu Okręgowego przyjęty przez pozwany organ rentowy sposób waloryzacji świadczeń emerytalnych ubezpieczonych jest zgodny z przywołanymi przez pozwanego w zaskarżonych decyzjach przepisami ustawy z dnia 02 grudnia 2016r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2017 poz. 2), tj. przepisami art. 5,6 7 i 8.

Dla porządku jedynie wskazać należy zgodnie z art. 5 op.cit. ustawy w 2017 r. waloryzacja od dnia 1 marca polegała na podwyższeniu kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2017 r., wskaźnikiem waloryzacji ustalonym zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, nie mniej niż o kwotę 10 zł. Waloryzacja podstawy wymiaru świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polega na pomnożeniu podstawy wymiaru świadczenia przez wskaźnik stanowiący iloraz zwaloryzowanej kwoty świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i kwoty tego świadczenia ustalonej na dzień poprzedzający termin waloryzacji. Do waloryzacji podstawy wymiaru świadczeń wypłacanych na podstawie ustaw, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3, przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Zgodnie zaś z art. 6. waloryzacji, o której mowa w art. 5, podlegają:

1) świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o których mowa w art. 18 pkt 1-4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277 i 2043);

Zgodnie zaś z art. 7 wysokość świadczeń emerytalno-rentowych, o których mowa w art. 18 pkt 1-4 ustawy zmienianej w art. 3 i okresowej emerytury rolniczej, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 10, zwaloryzowanych w 2017 r. zgodnie z art. 5 ust. 1, nie może być niższa niż 1000 zł.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do:

1) emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia pobieranej w zbiegu z emeryturą lub rentą z innego ubezpieczenia społecznego, na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 3, jeżeli suma tych świadczeń przekracza kwotę najniższej emerytury określonej w ustawie zmienianej w art. 1;

2) świadczeń, o których mowa w art. 19a i art. 26 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 3;

3) świadczeń, których wypłata została zawieszona, stosownie do art. 28 lub art. 34 ustawy zmienianej w art. 3.

Art. 8. W 2017 r. w zakresie uregulowanym w art. 5 nie stosuje się:

1) art. 88 ustawy, o której mowa w art. 1;

2) art. 48a ustawy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1;

3) art. 6 ustawy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2;

4) art. 6 ustawy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że w ocenie Sądu I instancji, pozwany prawidłowo dokonał waloryzacji przysługujących ubezpieczonym świadczeń. Wysokość zwaloryzowanych świadczeń została ustalona według obowiązujących przepisów prawa, na podstawie prawidłowej kwoty stanowiącej emeryturę podstawową (art. 48 ust. 1 i 2 w związku z art. art. 6 pkt 7 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników – Dz. U. z 2016r. poz. 277 ze zm.). Bezspornie wskaźnik części składkowej emerytury ubezpieczonego L. L. wynosi 0,23, a części uzupełniającej 0,93 emerytury podstawowej a ubezpieczonej M. L. odpowiednio – 0,22 i 0,93. Wysokość emerytury podstawowej to kwota 882,56 zł. Od dnia 1 marca 2017 r. część składkowa renty oraz część uzupełniająca zostały prawidłowo zwaloryzowane z uwzględnieniem faktu, iż mocą decyzji ustawodawcy wartość waloryzacji świadczeń emerytalno – rentowych nie mogła być niższa niż 10 zł. , przy czym z uwagi na wypłatę części składkowej faktycznie wypłacona kwota świadczenia uległa zwiększeniu tylko w części dotyczącej części składkowej .

Przypomnieć bowiem należy, że część uzupełniająca nie jest ubezpieczonym wypłacana z uwagi na jej zawieszenie z uwagi na prowadzenie działalności rolniczej. Powyższa kwestia była już przedmiotem rozstrzygnięcia tak tutejszego Sądu. Zarzuty ubezpieczonych do zaskarżonych decyzji o zaniżeniu świadczenia należy uznać za bezzasadne, albowiem w ocenie Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę ubezpieczeni nie zdołali skutecznie wykazać, iż nie prowadzą działalności rolniczej.

W myśl przepisu art. 28 ust. 1 ww. ustawy wypłata emerytury rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą.

Zawieszenie wypłaty dotyczy:

1) części uzupełniającej emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy,

2) emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w części równej 95 % emerytury podstawowej

- i obejmuje całość lub określony ułamek tej części świadczenia; ilekroć w ust. 3 i 5-7 jest mowa o zawieszeniu wypłaty w całości, w połowie albo w jednej czwartej - rozumie się odpowiednio zawieszenie wypłaty tej części świadczenia, jej połowy albo jednej czwartej. (ust. 2)

Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 i 9-11 (ust. 3).

Uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;

4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka. (art. 28 ust. 4)

Ubezpieczeni M. L. i L. L. są uprawnieni do pobierania części składowej świadczenia, natomiast w świetle art. 28 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 część uzupełniająca świadczenia ulegała zawieszeniu, albowiem nie zaprzestali ubezpieczeni prowadzenia działalności rolniczej.

W cytowanym art. 28 ust. 4 ustawodawca wprowadził domniemanie polegające na uznaniu, iż emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego z wyłączeniem enumeratywnie wymienionych w tym przepisie gruntów rolnych.

W sprawie istotne znaczenia ma wykładania przepisu artykułu 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Dokonując wykładni tego przepisu należy powołać się na interpretację tego przepisu dokonaną przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 maja 2004 r., II UZP 5/06, OSNP 2004/22/389). Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że współcześnie rolnik uzyskuje prawo do świadczeń bez konieczności wyzbycia się gospodarstwa rolnego. Z kolei definicja gospodarstwa rolnego nie zawiera żadnego elementu rzeczowego, a określenie rolnika ogranicza się wyłącznie do opisu wykonywanej działalności (przez gospodarstwo rolne rozumie się każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej - art. 6 pkt 4 ustawy). Sąd Najwyższy wskazał również, że skoro rolnik uzyskuje prawo do świadczeń nie dlatego, że wyzbył się własności lub posiadania gospodarstwa, lecz dlatego, że z powodu wieku lub stanu zdrowia utracił zdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, czyli możliwość jego prowadzenia, to wypłata świadczeń rolniczych nie może kolidować wyłącznie z utrzymywaniem się statusu ubezpieczonego rolnika, wynikającego z prowadzenia przez niego gospodarstwa. W dalszej części wskazał, że porównanie ustępów 1 i 4 art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie może polegać na zestawianiu pojęcia "prowadzenie (kontynuowanie) działalności zarobkowej" z pojęciem "własności lub posiadania gruntu", gdyż są to pojęcia nieprzystawalne (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., III ZP 11/01, OSNAPiUS 2002/1/18). Nadając im sens użyteczny dla rozpatrywanego zagadnienia, należy przyjąć, że właśnie z ich niespójności wynika wniosek, iż zawieszenie wypłaty

świadczeń nie dotyczy osoby jedynie posiadającej majątek nieruchomy w postaci gospodarstwa rolnego, lecz tylko takiej, która gospodarstwo rolne prowadzi. Zdaniem Sądu Najwyższego, wyjaśnienia można także poszukiwać w odpowiedzi na pytanie, czy art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników modyfikuje treść art. 28 ust. 1 tej ustawy, a przede wszystkim, czy definiuje pojęcie nieprowadzenia działalności rolniczej wyczerpująco, a więc czy pochłania wszystkie wypadki, w których ustawodawca uznaje, że działalność rolnicza nie jest prowadzona, czy też dopuszcza - poza tym uznaniem - inne jeszcze wypadki nieprowadzenia takiej działalności i uwzględnia je przy zawieszaniu prawa do świadczeń. Inaczej mówiąc, czy w jakimkolwiek innym wypadku niż zapisany w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego może, dla uniknięcia zawieszenia wypłaty świadczeń, wykazywać, że gospodarstwa nie prowadzi, czyli że po jego stronie nie dochodzi do realizacji przesłanki opisanej w art. 28 ust. 1 tej ustawy. Odpowiadając na te pytania, należy uwzględnić, że w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie uznaje się, iż emeryt lub rencista, który jest właścicielem gospodarstwa rolnego nie zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego. Przepis ten ma specyficzną konstrukcję, polegającą na postawieniu tezy ogólnej w formie negacji (nie prowadzi gospodarstwa rolnego) z jednoczesnym jej zaprzeczeniem w punktach 1-7. Zgodnie z logiką, wprowadzone w tych punktach wyjątki powinny odpowiadać tezie pozytywnej, tymczasem ich charakter jest różny; niektóre stanowią potwierdzenie tezy wyjściowej, inne jej przeczą.

Swoista i nietypowa konstrukcja art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników doprowadziła Sąd Najwyższy do sformułowania wniosku, że ustawodawca przewidziane w nim przypadki prowadzenia gospodarstwa rolnego zmarginalizował z punktu widzenia zawieszalności wypłaty świadczeń i uznał, że mimo własności lub posiadania gruntów, działalność rolnicza nie jest prowadzona (por. wyrok z dnia 7 lutego 2002 r., II UKN 49/01, OSNP 2003/22/552). Zastosowana w tym wypadku technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1-7 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca.

Wskazać także należy, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy ubezpieczonymi a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący prawa do części uzupełniającej emerytury – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd Okręgowy zważył, iż pomimo możliwości obalenia wprowadzonego przez ustawodawcę domniemania prowadzenia przez ubezpieczonych działalności rolniczej nie przedłożyli oni żadnych dowodów, które miałyby wykazać, iż w rzeczywistości działalności takiej nie prowadzą.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż ubezpieczeni M. L. i L. L. nie zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej. Podczas przesłuchania stron oboje zeznali, iż ubezpieczony korzysta z pomocy syna i córki przy wykonywaniu prac polowych i przydomowych z uwagi na to, że sam nie ma siły do pracy w gospodarstwie, ale z efektów tych prac faktycznie korzysta. Z utrwalonego orzecznictwa sądowego wynika natomiast, iż prowadzenie działalności rolniczej to nie tylko sama praca własna w gospodarstwie, ale również organizacja pracy. Nie sposób dać wiary ubezpieczonym, iż w całości nie biorą udziału w podejmowanych działaniach rolniczych przez syna i córkę. Z ich wiarygodnych wyjaśnień wynika wręcz coś przeciwnego, nadal czują się właścicielami i gospodarzami. Sami i we własnym imieniu występują z wnioskami do agencji o dopłaty, nie pozbyli się sprzętów i maszyn rolniczych, z których za ich pozwoleniem korzysta syn uprawiając ich ziemię, zamieszkują i utrzymują gospodarstwo rolne, nie wydzierżawili ziemi ani nie odstąpili dzieciom. Prowadzenie gospodarstwa na własne potrzeby, jak zeznali, nadal mieści się w kategorii pojęcia prowadzenie działalności rolnej. Mając na uwadze powyższe rozważania, nie sposób uznać, aby ubezpieczeni skutecznie obalili domniemanie wprowadzone przez ustawodawcę, a zatem przyjąć należało, iż w rzeczywistości prowadzą działalność rolniczą.

Biorąc pod uwagę fakt prowadzenia działalności rolniczej przez ubezpieczonych oraz treść cytowanego przepisu art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Sąd I instancji uznał zaskarżone decyzje za zgodne z prawem, wobec czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania ubezpieczonych jako bezzasadne.

Od powyższego wyroku apelację wywiedli oboje ubezpieczeni, wskazując w treści środka zaskarżenia na pokrzywdzenie wydanymi decyzjami oraz brak odniesienia się sądu okręgowego do treści ulotki Prezesa KRUS złożonej przez nich w sprawie, a z której zdaniem skarżących wynika prawo do wypłaty pełnej emerytury rolniczej obojga.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja ubezpieczonych nie podlegała uwzględnianiu, wobec jej bezzasadności. Analizując sporną kwestię Sąd Okręgowy w wyniku prawidłowo przeprowadzonego postępowania dowodowego ustalił wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, które znajdowały odzwierciedlenie w całości materiału dowodowego. Dokonanej

zaś przez ten Sąd ocenie tak zebranego materiału nie sposób przypisać cech dowolności wynikających z naruszenia zasad logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego. W swych ustaleniach i wnioskach Sąd I instancji nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikającej z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Sąd Apelacyjny zaakceptował zatem w całości ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, traktując je

jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNP 1999, nr 24, poz. 776). Sąd odwoławczy w pełni podziela także ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji, uznając ją za wyczerpującą, a tym samym nie ma potrzeby powtarzać w całości trafnego wyводу prawnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05, LEX nr 179977; z dnia 16 lutego 2005 r., IV CK 526/04, LEX nr 177281).

Zdaniem Sądu II instancji treść art. 28 ustawy rolnej nie pozostawia wątpliwości w zakresie wykładni przepisu, iż z prawa wypłaty świadczenia emerytalnego w pełnej wysokości może korzystać tylko ten rolnik, który zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, a tak nie jest w sytuacji faktycznej M. i L. L.. Są oni współwłaścicielami gospodarstwa rolnego, w którym zamieszkują z dwójką pełnoletnich dzieci, prowadząc tym samym wspólne gospodarstwo rodzinne. Uprawa ziemi oraz hodowla zwierząt na własne potrzeby nie wyłącza się spod rozumienia prawnego prowadzenia działalności rolniczej. Uprawa ziemi i bydła przynosi ubezpieczonym dochody na zaspokajanie własnych potrzeb. Orzecznictwo sądów powszechnych, jak i Sądu Najwyższego są w tym zakresie jednolite: wyrok SA w Białymstoku z 5.10.1995r., III Aur 280/95, wyrok SA w Łodzi z 30.08.2016r. III AUa 1090/16, wyrok SA w Łodzi z dnia 10.07.2015r., III AUa 1283/14, wyrok SA w Białymstoku z dnia 25.03.2014r., III AUa 1476/13, wyrok SA w Lublinie z dnia 14.11.2013. III AUa 971/13., wyrok SA w Krakowie z dnia 17.10.2013r., III AUa 381/13 wyrok SO w Suwałkach, III U 412/13.

Trafnie Sąd Okręgowy skonstatował także o poczuciu L. L. jako właściciela gospodarstwa rolnego, skoro de facto corocznie od wielu lat uzyskuje dopłaty do gospodarstwa z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Aczkolwiek wprost z pisma tejże agencji z dnia 28 lutego 2019r., pozyskanej przez sąd apelacyjny z urzędu w trybie art. 382 kpc wynika, iż takie dopłaty L. L. uzyskał w latach 2014-2017 i oczekuje na decyzję odnośnie wniosku za rok 2018, to są to jednolite płatności obszarowe, pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, są to także płatności do bydła. Zatem nie sposób uznać, iż działalności rolnicza nie jest prowadzona przez ubezpieczonych. Co prawda Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26.11.2013. w sprawie III UK 170/12 wskazał na inny cel dopłat i brak domniemania prawnego prowadzenia gospodarstwa rolnego, to jednak w stanie faktycznym sprawy nie ma wątpliwości, iż M. i L. L. pozyskują przedmiotowe dopłaty właśnie po to, aby wspierać prowadzone przez siebie gospodarstwo rolne, ziemię V i VI klasy, a także wspierać hodowlę bydła.

Odnośnie zarzutu apelacyjnego, iż Prezes KRUS wskazał na prawo ubezpieczonych do wypłaty świadczeń w pełnej wysokości, to i ten zarzut ubezpieczonych jest niezasadny. Aczkolwiek faktycznie Sąd Okręgowy do tej okoliczności wskazywanej już na etapie postępowania przed sądem I instancji nie odniósł się w swoim pisemnym uzasadnieniu, to jednak okoliczność ta nie wpływa na ocenę istoty sprawy. Pouczenie na ulotce dotyczy regulacji normy prawnej art. 28 ust.11 ustawy rolnej. W przypadku, gdy emeryt uprawniony do emerytury z art. 19 ust.1 ustawy prowadzi

działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu z mocy ustawy wypłata nie ulega zawieszeniu. Ta dyspozycja prawna nie może być jednakże zastosowana w przypadku ubezpieczonych, albowiem oboje posiadając emerytury rolnicze, prowadząc działalność rolniczą nie mają małżonka, który podlega z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu. Oboje bowiem są emerytami, a zatem nie podlegają już ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z ustawy - art. 7 i 16 ustawy rolnej. Zatem błędnie twierdzą skarżący, jakoby sąd błędnie nie zastosował w ich sprawie przywołanej normy prawnej, ubezpieczeni czytają tylko fragment przepisu, pomijając jego drugą, istotną część.

Reasumując, apelacja M. i L. L., jako bezzasadna podlegała oddaleniu na mocy art. 385 kpc., o czym Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Daria Stanek SSA Zbigniew Merchel SSA Michał Bober